

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:1936

av Sofia Damm m.fl. (KD)

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Innehåll

Förslag till riksdagsbeslut	2
1. Frihet och utveckling i omvärlden – vårt moraliska ansvar	4
1.1 Den kristdemokratiska solidaritetsprincipen	4
1.2 Vår syn på biståndet	4
2. Våra prioriteringar för det internationella biståndet	6
2.1 Ett ökat fokus för att hjälpa människor på flykt	6
2.2 UNHCR	6
2.3 Unicef	6
2.4 WFP	7
2.5 Demokratiutveckling grund för framtida fred och säkerhet	7
2.6 Solidaritet med världens frihetskämpar	7
2.7 Religionsfriheten behöver värnas särskilt	8
2.8 Fri handel som nyckel till utveckling	8
2.9 Barns och kvinnors hälsa	8
2.10 Bistånd för att nå de globala klimatmålen	9
2.11 Det civila samhällets omistliga betydelse	10
3. Finansiering av biståndet	10

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett ökat fokus inom biståndet för att hjälpa människor på flykt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att fokusera på demokratiutveckling i världen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ökat anslag till insatser för demokrati och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för hårda krav på demokrati och mänskliga rättigheter i EU:s förhandlingar med Kuba och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppmuntran av riktade insatser till demokratiaktivister och MR-försvare som verkar i repressiva miljöer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN bör kräva att insatser för ökad religionsfrihet måste ingå i det 16:e utvecklingsmålet om fredliga och inkluderande samhällen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN bör kräva att insatser för ökad religionsfrihet måste ingå i det 16:e utvecklingsmålet om fredliga och inkluderande samhällen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör uppdra åt en särskild ambassadör att verka för att respekten för religionsfriheten stärks och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör stödja upprättandet av frihandelsavtal mellan EU och utvecklingsländerna och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja insatser där offentligt bistånd samverkar med privata aktörer för mervärdeseffekt och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbeta för att uppnå millenniemålen 4 och 5 om minskad barnadödlighet och förbättrad mödrahälsa och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bibehålla 2015 års stödnivå till den globala vaccinalliansen Gavi med avsikt att höja stödet ytterligare framöver och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges bidrag till den gröna klimatfonden (GCF) och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk biståndspolitik bör föras på ett sådant sätt att det civila samhället stärks och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frivilligorganisationers och samfunds distributionsvägar bör nyttjas särskilt i områden där biståndet har svårt att nå fram via officiella kanaler och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bibehålla avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt internationellt bistånd måste ställas om för att möta de ökade humanitära behoven och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en övergripande översyn av det bistånd som kanaliseras via FN-organ och andra multilaterala organisationer för att minska antalet mottagare och i stället fokusera biståndet i syfte att bidra där det nu är mest akut och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en omfördelning av 500 miljoner kronor bör ske inom utgiftsområdet för ett tydligare fokus på de multilaterala organisationer som har störst verksamhet bland flyktingar och som arbetar med barns säkerhet och rättigheter, dvs. UNHCR, Unicef och WFP och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i tider av omfattande humanitärt behov inte är rimligt att höja informationsanslaget för insatser i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är angeläget med en omfattande översyn av Sveriges stöd till International IDEA och föreslår att Sveriges stöd tills vidare halveras och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn i syfte att hushålla bättre med biståndsmedel och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Tabell 1. Kristdemokraternas förslag till anslag för 2016 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (tusental kronor)

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1: Biståndsverksamhet	31 120 825	
1		
1: Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	1 050 445	
2 (Sida)		
1: Nordiska Afrikainstitutet	14 464	
3		
1: Folke Bernadotteakademin	105 475	
4		
1: Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	50 000	
5		
1: Utvärdering av internationellt bistånd	16 265	
6		
Summa	32 357 474	

1. Frihet och utveckling i omvärlden – vårt moraliska ansvar

1.1 Den kristdemokratiska solidaritetsprincipen

Vi har alla ett moraliskt ansvar att arbeta för att utrota fattigdom och förtryck i världen. Solidaritetsprincipen är central i kristdemokratisk ideologi och styr politikutvecklingen på många områden, inte minst inom det internationella biståndet.

Idén om att alla människor, var de än bor, har samma värde och att vi alla har ett ansvar för varandra utgör en stark motivation till den solidaritet som är grundläggande i den kristdemokratiska ideologin. Människovärdet är universellt och kan därför inte relativiseras av geografiska gränser. De globala klyftorna är med denna utgångspunkt oacceptabla. En friare världshandel med rättvisare spelregler är en förutsättning för att klyftorna ska kunna minska.

Bara då kan människor i de minst utvecklade länderna med egen kraft resa sig ur fattigdomen.

1.2 Vår syn på biståndet

De övergripande målen för Sveriges utvecklingssamarbete måste vara att hävda människovärdet, främja mänskliga rättigheter och demokrati samt höja de fattigas levnadsnivå. Den enskilda människans situation måste vara i fokus för detta arbete. Måttet

på utveckling kan därför inte enbart vara förändringar på makroplanet. Mänskliga rättigheter är både ett mål och ett medel inom biståndet. Genom ökad delaktighet i samhället, starkare civila samhällen och större spridning av makt och resurser främjas förutsättningarna för en hållbar utveckling.

Fattigdomsbekämpningen är mångfacetterad, men handlar ytterst om att ge möjlighet att få leva ett människovärdigt liv. Det innebär att främja ekonomisk tillväxt och handel, social utjämning, ekonomisk och politisk självständighet, stöd att utveckla en fungerande nationell hälso- och sjukvård, hushållning med naturresurser och omsorg om miljön, jämställdhet mellan kvinnor och män, samt säkerhet och konfliktförebyggande åtgärder. I de fattiga länderna bär ofta kvinnor huvudansvaret för familjen, och därmed de tyngsta bördorna av fattigdomen. Med tanke på deras ansvar för familj och barn ska kvinnors situation prioriteras i utvecklingssamarbetet.

Bistånd i sig kan inte åstadkomma ekonomisk tillväxt, utan måste vara en komponent i en sammanhållen utrikespolitik till stöd för mänskliga rättigheter och de fattiga ländernas utveckling. Utvecklingssamarbetet bör framför allt inriktas på att överföra kunskap, och att ändra regler och strukturer som hindrar de fattiga länderna att utvecklas. Handels- och biståndspolitikerna måste samverka för att de fattiga ländernas ekonomier ska integreras på ett hållbart sätt i den globala ekonomin. Det behövs handelsliberaliseringar för de produkter som de fattiga länderna är bäst på att producera. Tillgång till EU:s jordbruksmarknad är viktig för rättvisa spelregler.

Utvecklingssamarbete kan bidra till fredlig utveckling och motverka konflikter. Stöd till mänskliga rättigheter och demokrati kan effektivt bidra till att stabilisera nyblivna men ännu svaga demokratier. Det konfliktförebyggande biståndet bör prioriteras, liksom insatser för försoning och stabilitetsskapande i efterkrigsområden.

Det humanitära biståndet är en viktig del av det internationella biståndet. Det civila samhället, i form av t.ex. frivilligorganisationer och samfund, har ofta kontakter och direkta distributionssystem som bör nyttjas, speciellt då biståndet på grund av väpnade strider eller diktaturregimer, inte kan nå fram via officiella kanaler.

Kristdemokraterna vill ha en ambitiös utvecklingspolitik med det slutliga målet att det internationella biståndet en dag inte längre ska behövas. Under alliansregeringen (2006–2014) var Kristdemokraterna pådrivande för att 1 procent av Sveriges bruttonationalinkomst avsattes till internationellt bistånd varje år. Vi prioriterar även i fortsättningen enprocentsmålet och eftersträvar att detta bör upprätthållas även under den nya BNI-beräkningsmetoden. Utöver detta bör staten på olika sätt främja människors frivilliga engagemang och gåvogivande till biståndsändamål, exempelvis genom att ha kvar och utveckla gåvoskatteavdraget.

2. Våra prioriteringar för det internationella biståndet

2.1 Ett ökat fokus för att hjälpa människor på flykt

Fler människor än på många decennier är nu på flykt, undan vedervärdig terror och våldsamma regimer i sina hemländer. De krigsdrabbade ländernas grannländer har tagit ett stort ansvar i flyktingmottagandet. Sverige och övriga EU-länder måste leva upp till unionens grundläggande ideal om öppenhet och solidaritet, alldeles särskilt i tider när krig och terror gör att fler människor än vanligt söker sin tillflykt i Europa. Sverige ska verka för att skapa fler lagliga vägar in i Europa, vilket skulle rädda många liv.

Stora humanitära insatser behövs för att göra flyktvägarna säkrare och för att skapa trygghet för de medmänniskor som nu är på flykt. Sammantaget gör det rådande världsläget att vi vill prioritera det humanitära biståndet högre än ett ”vanligt” år och avsätta en större del av den svenska biståndsbudgeten för sådana insatser. Sannolikt kommer denna prioritering att vara nödvändig under hela innevarande mandatperiod. Under perioden bör det multilaterala stöd som Sverige ger till en rad olika FN-organ fokuseras och i större utsträckning samlas hos de organ som har störst verksamhet bland flyktingar och som arbetar med barns säkerhet och rättigheter.

2.2 UNHCR

FN:s flyktingkommissariat UNHCR har som huvuduppgift att leda och samordna internationella ansträngningar för att skydda flyktingars rättigheter, bistå flyktingar och att verka för varaktiga lösningar av flyktingsituationer. Sverige var 2013 den femte största givaren till UNHCR och den största givaren av icke öronmärkt stöd. Svenskt stöd är således av stor betydelse för UNHCR:s verksamhet, och vi anser att det givet rådande situation i vår omvärld kraftigt bör öka.

2.3 Unicef

Perspektivet om barn och ungas bästa är styrande i kristdemokratisk politik. Unicef (United Nations Childrens Fund) har mandat från FN:s generalförsamling att arbeta för barns rättigheter för att deras grundläggande behov ska tillgodoses, samt verka för att vidga deras möjlighet att nå sin fulla potential. I flyktinglägren är Unicefs arbete oerhört värdefullt för att tillgodose barnens hälsa och utveckling. Det kommer att bli en utmaning för många länder att bygga goda samhällen när en hel generation befunnit sig på flykt med allt vad det innebär av traumatiska upplevelser. Unicefs arbete för att minska barnens lidande är oerhört betydelsefullt både nu och för framtiden. Kristdemokraterna anslår ytterligare medel till Unicef.

2.4 WFP

FN:s livsmedelsprogram WFP är världens största humanitära organisation och helt dedikerad till att leverera livsmedel till människor i krig och katastrofer. Nu är situationen kritisk på flera håll och resurserna används till de mest akuta insatserna i kriserna i och runtomkring Syrien, Irak, Sydsudan och Jemen. Inte sedan andra världskriget har så många människor i världen varit fördrivna från sina hem, och behoven är större än de resurser som finns att tillgå. Ytterligare medel bör anslås till WFP.

2.5 Demokratiutveckling grund för framtida fred och säkerhet

Sverige är av hävd och bör fortsätta att vara en kompromisslös röst för fred, frihet och mänskliga rättigheter i världen. Att stärka demokratin och öka respekten för mänskliga fri- och rättigheter ska vara centrala mål för det svenska biståndet. Sverige ska stödja demokratiaktivister och verka för stärkt yttrandefrihet och tankefrihet i länder där den begränsas. Demokrati och frihet är den bästa garanten för fred och säkerhet. Endast med varaktig och stabil demokrati som grund kan social och ekonomisk utveckling få hållbart fäste i samhällen. Motsatt resonemang gäller också; utan demokrati och mänskliga fri- och rättigheter väger ekonomisk utveckling i själva verket ganska lätt. Kristdemokraterna föreslår därför ett högre anslag än vad regeringen gör till insatser för demokrati och mänskliga rättigheter.

2.6 Solidaritet med världens frihetskämpar

Under alliansregeringen tillhörde Sverige de EU-länder som drev på för hårda krav på demokrati och mänskliga rättigheter inför EU:s förhandlingar med Kuba. Om Sveriges nya regering avviker från den linjen riskerar styrkeförhållandet i EU förändras och den mjukare linjen vinna gehör. Det vore olyckligt och skulle försvaga EU:s förhandlingsposition. Vi måste stå upp för vars och ens rätt till demokrati.

Granne med EU, i vårt direkta närområde, finns Europas sista diktatur Belarus. President Lukasjenko styr med järnhand och mänskliga rättigheter åsidosätts ständigt. Det har länge varit svårt för oppositionspartierna att verka i landet. Många oppositionella har trakasserats av polisen, kastats i fängelse, drivits i landsflykt eller helt enkelt försvunnit.

Flera av det civila samhällets organisationer arbetar särskilt för att stödja oppositionella grupper och människorättsaktivister i repressiva stater runt om i världen. Detta arbete är oerhört betydelsefullt för de enskilda som dagligen riskerar sin egen och familjens säkerhet för att stå upp för de fri- och rättigheter som vi alla äger. Svenska organisationers insatser till stöd för demokratikämpar och människorättsaktivister runt om i världen måste uppmuntras.

2.7 Religionsfriheten behöver värnas särskilt

Insatser för att bekämpa förtryck mot minoriteter eller oliktankande grupper behöver prioriteras. Med goda demokratiska värden som grund kommer även den socioekonomiska utvecklingen i utvecklingsländerna att gå snabbare framåt, men på alltför många håll förföljs människor idag för sin tro och drivs på flykt från sina hem under de mest vedervärdiga hot. De mänskliga fri- och rättigheterna är universella och inbördes jämlika i betydelse, men idag finns skäl att betona religionsfriheten särskilt.

Terrororganisationer som IS kan förstås inte hejdas genom dialog om religionsfrihet, men extremistiska religiösa rörelser växer inte fram ur ett vakuum. Genom att stärka religionsfrihetens ställning i samhällen runt om i världen minskar risken för tillväxt av denna typ av rörelser. Det krävs helt uppenbart en mer aktiv politik på området, och det är anmärkningsvärt att religionsfrihet inte nämns uttryckligen bland målen i den nyligen antagna 2030-agendan för hållbar utveckling. I FN bör Sverige kräva att insatser för ökad religionsfrihet ska ingå i det 16:e utvecklingsmålet om fredliga och inkluderande samhällen.

Sverige bör också uppdra åt en särskild ambassadör att verka för att respekten för religionsfriheten stärks. Vi menar att arbetet med dessa frågor måste komma betydligt högre upp på den internationella dagordningen.

2.8 Fri handel som nyckel till utveckling

Vi kristdemokrater utgår ständigt från förmågan hos människor att formulera förhoppningar, mål och idéer för sin egen och sina samhällens utveckling. Tillgång till den globala marknaden genom frihandelsavtal ger bättre möjligheter för framgångsrikt företagande i utvecklingsländerna och är en nyckel för att länder och människor ska kunna resa sig ur fattigdom. Sverige bör stödja upprättandet av frihandelsavtal mellan EU och utvecklingsländerna.

Insatser där offentligt bistånd och privata aktörer kan samverka och skapa mervärde ska främjas, då det öppnar för ökat entreprenörskap och skapar stabila marknadsregler. Erfarenheten visar att riktade insatser för entreprenörskap och egenföretagande särskilt stärker kvinnors ekonomiska frihet, vilket är en omistlig nyckel till ökad jämställdhet i många länder.

2.9 Barns och kvinnors hälsa

Den världsomspännande kraftsamlingen för att nå millenniemålen till 2015 gav resultat. Fattigdomen i världen har minskat och utvecklingen går åt rätt håll på de allra flesta områden. Fortfarande krävs dock stora insatser från de rika länderna för att komma till

rätta med den fortfarande alltför höga barnadödligheten och den undermåliga mödrahälsan i många fattiga länder, främst i Afrika söder om Sahara.

För förbättrad mödrahälsa krävs långsiktigt arbete. ”Snabba lösningar”, som till exempel fler utbildade barnmorskor på plats i dessa länder, avhjälper en del av problemen. Men för verklig förändring för kvinnors och flickors situation krävs i många fall förändrade strukturer och värderingar i länderna. Många svåra skador och dödsfall i samband med förlossning sker för att modern varit alltför ung för att kroppen skulle klara av en graviditet och förlossning. Sedvänjan att unga flickor gifts bort måste aktivt motverkas på ett kulturellt och värderingsmässigt plan för att mödradödligheten ska minska. Det handlar till syvende och sist om barn och att upprätthålla barnens rätt till liv och hälsa. Här har vi ett stort ansvar som vi inte får rygga tillbaka ifrån.

Barnadödligheten för dem under fem år har minskat från drygt 12 miljoner år 1990 till 6,6 miljoner 2014 – till stor del tack vare satsningar på vaccinationsprogram, insatser mot malaria och ökad tillgång till rent vatten. Men fortfarande dör omkring 18 000 barn under fem år varje dag, och det är inte värdigt mänskligheten 2015. Det är inte rimligt att barn i vår tid ska behöva mista livet i relativt enkla sjukdomar som diarré och lunginflammation. Vi har idag alla möjligheter att minska barnadödligheten, som till stor del beror på basala och förhållandevis enkelt avhjälpta brister i miljön runt barnen. Arbetet måste fortsätta.

Just vaccinationsprogram har visat sig vara ett mycket effektivt bistånd då en relativt billig punktinsats bokstavligen kan rädda liv. Att regeringen har aviserat en nedskärning med en sjundedel i Sveriges stöd till den globala vaccinalliansen Gavi är djupt oroande, och det kommer att få en direkt effekt i form av minskad tillgång till grundläggande vaccin hos dem som är allra mest utsatta. Vi anser att stödet till Gavi inte ska minskas utan bibehållas med sikte på att framöver höjas ytterligare.

2.10 Bistånd för att nå de globala klimatmålen

Klimatutmaningen är i högsta grad global, och utöver ansvarsfulla nationella åtaganden för minskade utsläpp krävs gemensamma kraftanstängningar internationellt, och detta behöver få synas också inom biståndsbudgeten. Det är positivt att regeringen fortsätter att bygga på stödet som alliansregeringen initierade för den gröna klimatfonden (GCF). Den gröna klimatfonden startades för att hjälpa utvecklingsländer att utvecklas på ett hållbart sätt. Av fondens medel ska 50 procent användas för anpassningsåtgärder och 50 procent till åtgärder för utsläppsminskning. Minst 50 procent av andelen som går till anpassningsåtgärder ska gå till små ö-stater, de minst utvecklade länderna och Afrika, och resten till övriga utvecklingsländer. Det krävs att de rikare länderna prioriterar att

sätta in medel till fonden för att utvecklingsländerna skall kunna bidra till de gemensamt överenskomna klimatmålen. Vi avsätter 500 miljoner kronor till den gröna klimatfonden för 2016.

2.11 Det civila samhällets omistliga betydelse

Svensk biståndspolitik bör föras på ett sätt så att det civila samhället stärks. Enskilda organisationer är inte bara oersättningsbara som genomförare av statligt svenskt bistånd utan också mycket betydelsefulla då de ger oss enskilda människor en möjlighet att ta ansvar för utvecklingen i världen. Genom dem kan vi bidra, var och en av oss, för att bekämpa fattigdom och förtryck, och för att lindra nöd hos våra medmänniskor. Det civila samhället är en naturlig plats för människor att göra en insats och visa att det inte går att förhålla sig likgiltigt när världen brinner.

Alldeles i synnerhet i tider som dessa, när det akuta hjälpbehovet bland världens flyktingar är enormt, måste det ideella engagemanget uppvärderas och absolut inte ses som en konkurrent till politiken, vilket förslaget att avskaffa avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer indikerar. Att försvaga de mellanmänniska banden kan aldrig kompenseras med en ny myndighet och mer byråkrati eller ytterligare ett bidrag. Självklart ska avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer behållas.

3. Finansiering av biståndet

I en orolig omvärld måste Sveriges internationella bistånd ställas om för att möta de ökade humanitära behoven. Vi föreslår därför att regeringen genomför en övergripande översyn av det bistånd som kanaliseras via FN-organ och andra multilaterala organisationer för att minska antalet mottagare och istället fokusera biståndet i syfte att bidra där det nu är mest akut. Sverige är en mycket stor multilateral givare men sprider stödet över ett väldigt stort antal organisationer. Det gör sannolikt stödet ineffektivt och spretigt.

För att kunna möta det akuta behovet föreslår Kristdemokraterna en omfördelning av medel med ett tydligare fokus på att ge stöd till de multilaterala organisationer som har störst verksamhet bland flyktingar och som arbetar med barns säkerhet och rättigheter, det vill säga UNHCR, Unicef och WFP. Vi motsätter oss, i tider av omfattande humanitära behov, regeringens förslag att satsa närmare 500 miljoner i höjning av informationsanslaget för insatser i Sverige, återupptagna bilaterala samarbeten i Latinamerika och förlängningen av den regionala Asienstrategin. Vi prioriterar istället dessa medel till humanitärt bistånd. Vi menar även att det är angeläget med en omfattande översyn av Sveriges stöd till International IDEA och föreslår att Sveriges stöd tillsvidare halveras. Kristdemokraterna är vidare oroliga för den omfattande

avräkning som sker från biståndet för att finansiera utrikesförvaltningens kostnader. Mot bakgrund av detta föreslår Kristdemokraterna att en översyn görs i syfte att hushålla bättre med biståndsmedel.

Sofia Damm (KD)

Andreas Carlson (KD)

Mikael Oscarsson (KD)

Tuve Skånberg (KD)